

BUDAPEST 1873—1973

A margitmezői emlékmű

(Foto: Eszes I.)

A népművelési gyakorlat koncentrálról

Új tárgy került ide a koncentrált oktatás körébe: a népművelési gyakorlat. Sajnos hallhattunk olyan véleményeket, hogy ez a koncentrált „intézményesített lógás”. Szeretnénk eloszlatni ezeket a téves hiedelmeket, s bemutatni, mivel foglalkozunk ebben a hónapban, amikor is mind a vizsgált téma, mind pedig az oktatás formája merőben új, szokatlan. Ez az ismertető válasz lenne mindenkinek, aki arról faggatott bennünket, hogy tulajdonképpen mi is ez a koncentrált, miért éppen a Közgázon, s reméljük azok számára sem lesz közbűbös, akik még nem hallották róla. A Népművelési Intézet a KISZ-szel és három illetékes minisztériummal — Művelődésügyi, Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium — karöltve több mint 10 éve minden februárban megrendezi a téli népművelési gyakorlatot. Ennek előkészítésében és lebonyolításában az egyetemeken és főiskolákon a KISZ-bizottságok és a gyakorlatvezető tanárok, a megyékben négy megye irányításával 15 megye művelődésügyi osztályai valamint a fogadó települések körülbelül 100 művelődési otthon igazgatói tevékenykednek. Az országból összesen körülbelül 400. Budapestről körülbelül 120, egyetemünkről 26 hallgató vesz részt a gyakorlaton. A közgazdászok közül 21-en vidéken (Pest, Nógrád, Fejér és Szolnok megye 17 településén) 5-en Budapesten fogunk dolgozni. A különböző egyetemek hallgatói komplex brigádokat alkotnak. Például egy orvos, egy mezőgazdász, egy közgazdász.

A gyakorlat célja: megismerni az adott településen az értelmiségre váró, a szakmához kapcsolódó népművelési feladatokat, valamint a helyi KISZ-szervezetek munkáját. A gyakorlatot, mely február 13—22-ig tart, külső előadók által tartott előadások vezetik be. Témájuk sokrétű: művelődésméret, a falu mű-

velődésszociológiai problémái, az ismeretterjesztés elvi, módszertani problémái. Kár, hogy az elkövetkező munkához esetenként egyáltalán nem kapcsolódtak és kevés segítséget nyújtottak. Kötelező irodalmunk nem volt. Azt a néhány cikkgyűjteményt, amit nehezen de megkaptunk néhány napra, igyekeztünk úgy elosztani, hogy mindenki el tudja olvasni. Ily módon természetesen szükséges volt, hogy önállóan böngésszünk irodalom után, s készüljünk a gyakorlatra, melynek során nem lesz rögzített számú munkaóráknak, hanem kötelezően például napi négyórás elfoglaltságunk, hanem esetleg 14 óráknak.

A vidékre kerülő hallgatók egyike: Varga Péter, közlekedés II/1. — Az egyetemisták általában behatárolt közösséget alkotnak, sokuknak elképesztő véleménye van a faluról, az ottlakó emberek életéről.

A 10 nap alatt nem akarok messiáskodni. „elhinteni” a tudást, a pillanat alatti felismerésben nem hiszek. De tisztázni szeretnék magamban sok mindent. Szigethalmon a Csepel Autógyár munkásaival alkalmam lesz elbeszélgetni, elsősorban az ő gondolataik, véleményük érdekkel.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy emberek közé megyünk, emberekkel fogunk találkozni, akik sok mindent jobban ismernek, mint mi. Nem nagyképű, kioktató hangra lesz tehát szükség a beszélgetések során, hanem baráti légkör kialakulását segítő magatartásra. Mindenekelőtt ismereteket, tapasztalatokat kell szereznünk, megismerni az adott településen élő emberek életét, gondjait, hiszen még nagyon az elején vagyunk a munkának, s tíz nap rövid idő.

Munka a fővárosban is van elég. Az öt Budapesten maradó hallgatónak lehetősége nyílik a Természettudományi Stúdió az Ifjúsági Ismeretterjesztő Csoport tevékenységét tanulmányozni, valamint a Kossuth Klub közgazdasági ismeretter-

jesztését, az értelmiség TIT-ben betöltött szerepét megvizsgálni.

Ruttkai András, aki a népművelési gyakorlatot az egyetemi KISZ részéről irányítja, elmondta, hogy ki lehetne terjeszteni ezt a munkát a szorgalmi időszakra, és vannak elképzelések már egy nyári gyakorlatról is. Ez még csak elképzelés, minden a részvevők szándékától függ.

Benke Magdolna
népgazd. III.

Új beruházás, rekonstrukció

Az Egyetemi Tanács 1968-ban megállapította, hogy az egyetemen a meglévő feltételek mellett nem lehetséges az oktatási színvonal további határozott fejlesztése. Ezért határozatában tennivalókat jelölt meg ennek javítására. A határozat foglalkozott többek között a kiscsoportos oktatás helyiséggondjával, a kollégiumi férőhelyek kérdésével és az egyes tanszékek rendelkezésére álló dolgozószobák, termek számának növelési lehetőségeivel is. A problémákat különösen sürgette, hogy bár a hallgatói létszám az utóbbi években nem változott jelentősen, a képzéskorszerűsítés következtében megnövekedett a nem ügyviteli, tudományos munkát végző dolgozók létszáma. Így például 1968-ban ez a szám 461 volt, addig 1972-ben a kihelyezett pécsi tagozat dolgozóival együtt 812 főre gyarapodott.

A másik oldalról a kollégiumi férőhelyek kérdése jelentkezett égetően. (Nem kell különösebben esetelni előre-gedett, korszerűtlen állapotokat), melyet sajnos a Kinizsi utcai kollégium felépítése sem oldott meg véglegesen. Ezek folyamán több sikertelen kísérlet történt a problémák megoldására. Az egyetem épületek megvásárlására folytatott tárgyalásokat. A szóba kerültek egyetemi oktatás célra alkalmatlanok voltak, vagy a kiutaló hatóság egyetemi célra való felhasználását csak részben engedélyezte.

Időközben annak az országos mozgalomnak az eredményeként, melynek egyetemünk is egyik vezetőjévé vált megszületett két kormányhatározat, amelyek kimondják: 1. Az elkövetkező években növelni kell a kollégiumi férőhelyek számát. 2. Irodaházak,

üdülőházak építésének elnapolását.

A határozatok eredményeként paradox helyzet alakult ki. A Középület Építő Vállalat „személyében” rendelkezésre állt szabad kapacitás, tervező- és beruházó, csak éppen megrendelés nem akadt. Meg volt tehát a lehetőség a régi igény kielégítésére. Az egyetem élt is ezzel és beterveztetett igényünket a Minisztérium soronkívül jegyzékbe vette, majd megadta az engedélyt a beruházás megkezdésére, a Budapest XIV., Nagy Lajos király út 15—17 szám alatti telken, és egyúttal javaslatot tett hogy a beruházási teendőket ellátásával a kollégiumok építésében nagy tapasztalatokkal rendelkező Művelődésügyi Beruházó Vállalatot (MÜBER) bízzák meg.

Az új kollégium

A tárgyalások során megállapították, hogy a tervek kisebb módosításával az épület egyetemi kollégiumi célra alkalmassá tehető (eredetileg középiskolai kollégiumnak tervezték), továbbá megállapították a tervezett beruházási összeget (37 és fél millió forint) és a várható átadási határidőt 1974. július 31-ét.

A létesítendő monolit beton, üvegfal homlokzatú, hatszintes épület (pince, földszint, és 4 emelet) maximálisan 240 hallgató befogadására lesz alkalmas, hatósági engedélyektől függően. Minden emeleten a létszámra méretezett szociális berendezéseken túl tanulószoba lesz, valamint mosó- illetve főzőhelyiség. Az épületben távfűtés lesz, így a pincetér csaknem teljesen felhasználhatóvá válik. (Pinceklub berendezése lehetséges.) A földszinten a KÖJAL-előírásoknak

megfelelően egészségügyi blokk (betegszobák, elkülönítő, orvosi szoba stb.) mellett több mint száz négyzetméter alapterületű társalgó, büfé is kialakításra kerül. Az épületek elhelyezkedése lehetővé teszi szabadtéri sportpálya, pl. röplabdapálya építését is, így sportolási lehetőség is lesz.

A telek a metró Órszvezér téri végállomásától kb. 200 méterre található. Megközelítése kedvező és aránylag gyors. Kényelmes tempóban 30 perc alatt bárki beérhet az egyetemre. A környéken viszonylag fejlett üzlethálózat található, amely 1974-ig várhatóan bővülni is fog, így a vásárlási problémák is megoldottak. A telken lévő régi épületek bontását megkezdték, a probléma csak az, hogy az egyik öreg ház lakóit át kell költöztetni. Ez ügyben folynak a tárgyalások. Mindenestre az organizációs felvonulási tervek készszen vannak. A belső berendezések tervei is a MÜBER bíráló bizottság asztalán vannak. Optimális költségek és műszaki lehetőségek keretei között a műszaki bíráló bizottság felülvizsgálata után már a korábbi hónapokban megkezdődhet az új kollégium építése.

Mi lesz a „Ráday” sorsa

Az új beruházással párhuzamosan kezdődnek meg a Ráday utcai kollégium rekonstrukciós munkálatai. Az utóbbi években különösen sok olyan panasz merült fel, amelyek az épület életveszélyesen leromlott műszaki állapotával és a zsúfoltsággal függnek össze. Nem halasztható tovább a kazánház és a fűtési rendszer, továbbá az elektromos hálózat, víz- és csatornahálózat. nyílás-

(Folytatás a 2. oldalon)

Zárszámadás

Az elmúlt félév eredményeiről

A múlt héten valamennyien újra számoltuk a vizsgaidő-

szakban elért átlagunkat, az ösztöndíj várható összegét la-

mi Számítóközpontban is ki-

nyeket.

Évf.	Általános kar				Termelési kar			Kereskedelmi kar			Egyetem összesen				
	Terv. el.	Pénz. Ugy.	A	D	Tanári	Össz.	Ipar	Közl.	Agr.	Össz.		Belk.	Külk.	Össz.	
I.					3,36	3,36							2,98		
II.	3,36	3,09	3,48	3,38	3,28	3,29	3,32	3,18	3,22	2,92	3,16	3,18	3,36	3,29	3,25
III.	3,50	3,57	3,92	3,96	3,79	3,62	3,46	3,41	3,38	3,44	3,41	3,67	3,57	3,57	3,53
IV.	4,07	4,03	4,09	4,30	4,30	4,11	3,84	3,87	4,00	3,88	3,90	3,93	3,92	3,96	4,14
V.	3,68		4,86	4,86	4,65	4,67	4,14								
Össz.	3,62	3,62	3,86	3,91	3,91	3,66	3,70	3,45	3,51	3,47	3,47	3,51	3,65	3,59	3,44

Kezdjük az elemzést a legutolsó adattal: a nappali tagozatosok átlaga 3,44 — 22 századdal rosszabb a tavalyinál. Legtöbbet az I. évesek és a kereskedelmi karosok rontották. Javítani egyetlen karnak vagy évfolyamnak sem sikerült. 3,70-nel az ideén is az Általános Kar vezet, a karon belül a tanárisok és a pénzügyesek javítottak, jelentős mértékben romlott azonban a népgazd.-tervesek eredménye. A szakok versenyén most is a tanárszakszok „házi bajnokágának” bizonyult, amit a B és C szakszok nyertek 3,91-gyel. Leggyengébb változatlanul az ipari szak, bár az agrárosok 2 századdal megközelítették őket. Az elsőévesek 2,98-as vég-

eredménye a következő módon alakult ki:

Tárgy	Átlag	Átlagtól való eltérés
kap. pol. gazd.	2,86	-0,12
filozófia	3,48	+0,30
Lin. algebra	2,38	-0,60
gazd. történet	2,60	-0,38
gazd. földrajz	2,84	-0,14
szám. techn.	3,01	+0,03
(2 jegy) nyelvek	3,60	+0,62

Számottevő mértékben éreztek hatásukat a pg.-ből és gazdaságtörténetből benevezett írásbeli: korábban ezekből a tárgyakból legalább 3,00-et érték el a hallgatók. Az elsőéveseknél meg kell említeni a bukásokat is: a nappali tagozatosok 16,3 százaléka az estisek 43,2 százaléka és a levelezősök 54,9 százaléka bukott meg az évfolyamon. a bukási arány mindhárom tagozaton emelkedett.

A másodévesek filozófiai szigorlatai 3,37-re sikerültek, ez 0,12-vel jobb az évfolyam-átlagnál. Az elmélet-történet-eredmények is jól alakultak — 3,02-re. A pg.-vizsgák átlaga 3,38 lett, az évfolyam átlagnál 0,13-mal jobb; és ami talán érdekesebb: 0,52-vel magasabb az elsőévesek pg. eredményénél. Igaz, ők nem írtak minimumdolgot.

A harmadévesek ágazati szaktárgyakból tettek szigorlatot. Az eredmény egyedül a belker. szakon lett jobb (3,68) a szakátlagnál, 0,27-tel. Leggyengébben az agrárosok szigorlatoztak, (2,68) éppen 0,7-tel rosszabbul a szakátlaguknál.

Most tették le a harmadévesek az utolsó szakteszt-tika-vizsgáikat is. Valamennyi tárgyuk közül, úgy tűnik, ez a legnehezebb. Az ered-

mény sehol sem éri el a szakátlagot, az ipar, a közlekedés, az agrár, a belker és a tanári A szakokon még a 3,00-et sem. Legrosszabbul a belkeresek vizsgáztak belőle (2,46-ra), legjobban viszont a pénzügyeseknek ment a statisztika (3,18-ra).

Negyedéven két tárgy eredményeit érdemes összehasonlítani: a világgazdaságtant és a népgazdaság tervezését, amelyeket csaknem valamennyi szakon tanultak. A világgazdaságtan-jegyek átlaga 3,84 lett, az egyes szakok eredményei kiegyenlítették. Különösen jól sikerült ez a vizsgája a tanári A-soknak (4,24) és a pénzügyeseknek (4,16). viszonylag gyenge a közlekedés szak 3,63-as telje-

(Folytatás az 5. oldalon)

Nem siratunk,
győzelemre visszük ügyedet!

Mint hatalmas fák, nőnek ki a szenvedő és harcoló afrikai népek köréből a forradalmi vezetők.

Cabral, nagy voltál a legnagyobbak között, mert harmonikus egységbe ötvöztetted a lángoló szenvedélyességet, a tények, lehetőségek és feltételek józan, higgadt elemzésével és mérlegelésével.

Az osztályellenesség meggyilkolt. Törékeny testedet elpusztította, de művedet nem tudták megsemmisíteni. Szíved tovább dobog azokban a szívekben, amelyeket lángra lobbantottál. Szavad visszhangzik azokon az ajkakon, amelyek megtanulták tőled az öntudatos és bátor beszédet.

Tovább élsz, nem a gyászoló könnyekben, hanem azokban a golyókban, amelyek letérítik azokat, akik tégedet megöltek. Nkrumah sírjánál Conakryban tavaly májusban búcsúbeszédet adott mondtad:

„Mi, akik a szabadságot harcolunk, nem siratjuk egy ember halálát még akkor sem, ha egy harcostársról, egy példamutató forradalmárról van szó. Nem siratjuk az elárult Afrikát. De a gyűlölet könnyeket fakaszt belőlünk azokkal szemben, akik képesek voltak az imperializmus szolgálatában Nkrumah-ot elárulni... Mi, afrikaiak, hiszünk abban, hogy a halottak tovább élnek az élők mellett. Nkrumah minden hajnalban feltámad a szabadságharcosok szívében és győzni akarásában. A mi felszabadító mozgalmaink nem bocsájtanak meg azoknak, akik tégedet elárultak, Nkrumah. A ghanai nép nem fog megbocsájtani. Nem bocsájt meg sem Afrika, sem a haladó emberiség.”

Mi vádoljuk az imperializmust. Harcolunk ellene. De nem táplálja-e a megbocsátást, ha továbbra sem tudjuk, hol terül el Cabral hazája, ha csak akkor vált számunkra élővé, amikor már megszűnt élni.

Tudjuk-e, hogy csak a Guineai Köztársaságon keresztül jut el Guinea Bissauba a szocialista és haladó országok segítsége? — annak az országnak a közreműködésével, amely maga is 1970. november 22-én a portugál agresszió áldozata lett, nem utolsósorban azért, mert feltétel nélküli támogatást ad a Guineai-Bissau és a Zöldfoki-szigetek Afrikai Függetlenségi Pártjának, úgy tekintik annak harcát, mint saját harcát. Több tízezer portugál katona állomásozik a még fel nem szabadított területen, holott az egész országban kb. 800 ezer ember él. Az amerikaiak és NATO-szövetségesei szerelik fel a portugál katonákat. Az ő gépfegyverek gyilkolnak. Az ő bombázógépeik rombolnak. Az ő pénzükkal bérelik fel gyilkosokat, akik a forradalom vezetőinek életére törnek.

Az osztályellenesség Cabralt Conakryban, a párt és a hadsereg központjában gyilkolta meg. Beépült és beépített árulók végeztek vele.

Nkrumah sírja előtt Cabral méltatta a pánafrikanizmus, az afrikai egység harcosát és megjegyezte:

„Az eseményekből le kell vonnunk a tanulságokat. E fájdalmas órában fel kell önmagunkban tenni a kérdéseket, hogy jobban megértjük a múltat, átéljük a jelent és előkészítsük a jövőt. Vitathatatlan, hogy az imperializmus bűnös és gátlástalan. Nem lehet azonban mindent a nyakába varrni, mert egy afrikai közmondás szerint is: „A rizs csak az edényben főhet meg...”. Fel kell tenni a kérdést: az árulás sikere Ghanában mennyire kapcsolódik az osztályharc kérdéséhez, a társadalmi struktúrák ellentmondásaihoz, a párt és más intézmények szerepéhez, beleértve a fegyveres erőket is. Vagy az árulás sikerében mennyire játszott közre a nem megfelelő kérdések kiválasztása.”

Cabral sírja előtt Cabral intellektuális tragikusan időszerezte.

A párt vezetői fokozták-e az éberséget, miután az ENSZ dekolonizációs bizottságának ülésén elhangzott az a javaslat, hogy tekintsek a felszabadított területeket független államnak, s ezt a javaslatot az afrikai államok túlnyomó többsége támogatta, tehát egy forradalmi kormány megalakítása napirendre került. Számoltak-e azzal, hogy ilyen sorsdöntő lépés előtt az imperialisták mindent meg fognak tenni, hogy megakadályozzák egy állami, katonai szövetség létrehozását Guinea-Bissau, Guinea és Sierra Leone között. Szövetség, amely gyengítene volna a NATO pozícióit ebben a térségben. Számoltak-e azzal, hogy ilyen sorsdöntő lépés előtt a nemzeti frontokban szükségszerűen nyíltabban megnyilvánulnak a reformista, konzervatív, neokolonialista érzelmi erők. Levonták-e a Guineában működő ötödik hadosztály tevékenységéből fakadó tanulságokat?

Cabral elvtársunk, amikor meghajlunk emléked előtt, amikor művedre, életre gondolunk, csak ismételhethetjük azokat a szavakat, amelyekkel harcostársaid emléket méltattad: „A legszebb virágok, amelvekkel mi, akik a szabadságot harcolunk, Nkrumah örök emlékének adóztatunk, azok a golyók és lövedékek, amelyekkel irtjuk Afrikában a faigyűlölgő gyarmatosítókat.”

Marton Imre Filozófiai Tanszék

Választás előtt

„Fontosnak tartom a fiatalok részvételét”

„Az Egyetemi Tanács az Egyetem vezetésében részt vevő testület, amely egyes kérdésekben döntési joggal, egyébként véleményező és javaslattevő joggal van felruházva.

... A választott és meghívott tagok tanácsnagok — a hallgatók kivételével — a megválasztásuktól számított 3 évi időtartamra szól.” (MKKE Szervezeti és működési szabályzata.)

Egy hároméves periódusnak végre értünk. Márciusban a karok oktatóinak értekezlete új tanácsnagokat választ. Szuhay Miklós általános kari választott tanácsnagot arra kértük, hogy tapasztalatai alapján jellemezze az Egyetemi Tanács működésének elmúlt időszakát, különös figyelmet fordítva azokra a területekre, ahol a jövőben javítani lehet és kell a testület munkáját.

Az Egyetemi Tanács működéséhez a keret adott, a működési szabályzatban rögzített. Ebben a keretben a tanács alapvetően betöltötte hivatását. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs javítanivaló. Elsősorban a tanácsülések menete kifogásolható. Legtöbbször túlságosan zúfolt a napirend annak el-

lenére, hogy félfelente négy tanácsulást tartottunk. Ehhez járul, hogy a hozzászólások túl hosszúak, nem eléggé koncentráltak, célratörők, s így a viták szétesők, néha fontos kérdésekre nem marad elegendő idő és energia.

Ezen a problémán a program egyszerűsítésével és a különböző bizottságok fokozottabb

igénybevitelével lehetne segíteni. Néhány kérdésben például elég lenne egy-egy írásos beszámolót eljuttatni, a tanácsnagokhoz tudomásulvétel céljából, (ami természetesen senkít nem akadályozna meg abban, hogy ha van észrevétele azt jelezze) s így szükségtelen lenne tanácsulésen napirendi pontként való megvitatása.

A másik lehetőség: több feladatot lehetne átadni az Egyetemi Tanács mellett működő bizottságoknak (nevelési bizottság, tudományos bizottság). Működésüket ezzel érdemből tehetnénk, tevékenységükről beszámolnának az Egyetemi Tanácsnak. Fokozott mértékben vehetne részt például a nevelési, illetve tudományos bizottság a tananyag ellenőrzésében, ami az utóbbi időben minden szinten visszaesett. A tanácsok ugyan beszámolnak a Kari Tanács előtt, de természetesen ezekben a jelentésekben túl sok a szubjektív elem s így valóság-tartalmuk nem mindig megfelelő. A bizottságok munkája nyomán objektívebb képet kapnánk, sőt egyes esetekben először kapnánk áttekintést egy-egy anyagról, amelyet eddig csak a tanszék és a hallgatók ismertek, s amelyet az egyetemi vezetés éppen ezért sem dicséreni, sem bírálni nem tudott érdemben. A bizottságok megbízásával lehetővé válna a tematikus tananyagvizsgálat is, amely kiszűrné a különböző tanszékek anyagaiban előforduló átfedéseket.

Érdemes lenne átgondolni azt is, hogy mit bízhatnánk meg a jövőben az egy-egy probléma megoldására alakított időszakos bizottságokra, esetleg nem kellene-e (parlamentari bizottságokhoz hasonlóan) állandósítani némelyiket.

A tanácsülések légköre olyan, hogy mindenki megnyilatkozhat, nyugodtan elmondhatja véleményét. Természetesen nem egyforma mértékben élnek ezzel a lehetőséggel a tanácsnagok. Van olyan nézet, hogy Egyetemi Tanácsba tanácsvezetőket, vagy legalábbis, tapasztalt, idősebb oktatókat célszerű jelölni, mert ők nagyobb területet látnak át, s így érdemből, aktívabban tudnak részt venni a testület munkájában. A tapasztalat azt mutatja, hogy a fiatal oktatók aktívak. En nagyon fontosnak tartom a fiatalok részvételét, azt, hogy ismerjük az egyetemi vezetés mechanizmusát, hogy az Egyetemi Tanács ne egy elidegenedett, az egyetem életét manipuláló szervnek tűnjön előtűnik, hanem olyan testületnek, aminek működését nemcsak ismerik, hanem, amin keresztül,

túl maguk is hatni tudnak az egyetem életére. Fontosnak tartom a fiatalok részvételét azért is, mert ők a holnap vezetői, mert fel kell készíteni őket leendő feladataikra, meg kell, hogy szerezzék a szükséges vezetési ismereteket. Nem vagyok a régtekgépviselő híve, mert a kasztszerű elkülönülés veszélyt rejti, de ha az előbbi, a fiatalok részvételét kizáró nézet teret hódít, akkor a régtekgépviselőt kell megvalósítani legalábbis olyan formában, hogy a gyakorlatok, tanárszékek, adjunktusok közösen küldjenek külön képviselőt, míg a docensek és egyetemi tanárok ugyancsak közösen.

A hallgató tanácsnagok működéséről körülbelül ugyanaz mondható el, ami a fiatal oktatókról. A KISZ-szel egyeztetett, összehangolt álláspontjukat határozottan, de szerényen képviselik. Előfordul néha, hogy őket különösen érdekeljen a bizonyos kérdésekben érveik fogytán is nehezen engednek meggyőzni magukat, ez azonban nem hallgatói specialitás. Tanszékvezetővel éppúgy előfordul, mint diáktanácsnagokkal.

Informáltsággal, információ-arámáltsággal kapcsolatban néhány dolog. A tanácsnagok saját karuk működéséről általában megfelelő tájékozottsággal rendelkeznek, még azok is, akik a Kari Tanácsnak nem tagjai. (A Kari Tanács anyagait megkapják, egyes témák tárgyalására meghívják a Kari Tanácsba — legalábbis az általános karon így van.) Viszont a többi kar működéséről nincs megfelelő áttekintésük. Az elmúlt három évben Egyetemi Tanácsban nem hangzott el dékani beszámoló, pedig számos olyan szemlévi kérdésben is állást kell foglalni az egyetemi tanácsnagok, amihez a többi kar munkájának folyamatos ismerete szükséges lenne.

Megoldatlan és eléggé megoldhatatlan a választók és választottak kapcsolata. Egyetemi tanácsnagok úgy, mint például parlamenti képviselők, alig fordulnak. Egyrészt még szokatlan ez a forma, másrészt határozottan is mindjárt az illetékeshez (dékánhoz, rektorhoz, szakszervezeti bizottsághoz) fordulni. Annál is inkább, mert a tanácsnag is csak ezt az elintézési módot választhatja. Problémát jelent a választók véleményének képviselete, mivel nincs olyan felosztás, ami pontosan meghatározná, mely területek tartoznak egy tanácsnaghoz. Viszont a tanácsnagok többnyire rendelkeznek olyan ismeretségi körrel, és áttekintéssel, hogy tisztában vannak a javaslatok várható fogadásával. A beszámolóval hasonló a helyzet. Talán az lenne itt a legelőszérűbb, ha a dékán Kari Tanácsban (a pártbizottság titkárával, szakszervezeti titkárával és a rektoral egyeztetve véleményét) beszámolna a kar egyetemi tanácsnagjainak munkájáról.

—nak—

KÖZGAZDÁSZ

FELHÍVÁS

Dr. Szalai Sándor akadémikus, egyetemi tanár fakultatív előadássorozatot hirdet meg, melynek tárgya:

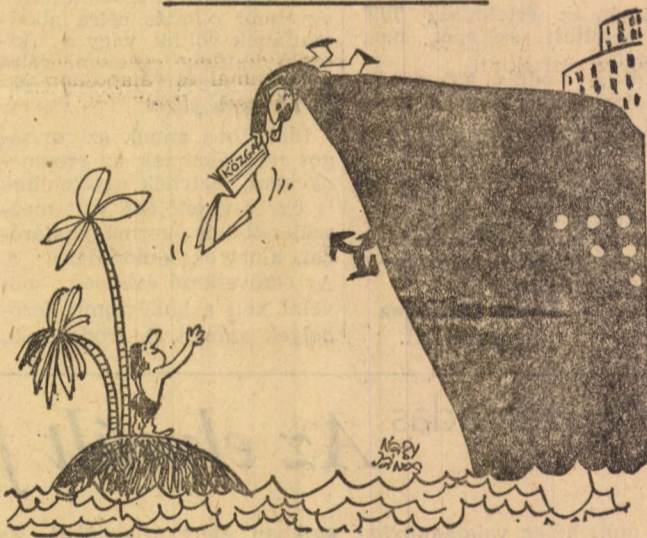
„Kvantitatív és strukturális elemzési módszerek a társadalomkutatóban.”

Az előadásokat évfolyamra és szakra való tekintet nélkül minden hallgató látogathatja. Az előadások időpontja és helye: kedd 1/2 3 ó.—1/2 5 ó. 245. terem.

Az előadássorozat március 6-án indul.

KÖZLEMÉNY

A bukaresti Academia de Studii Economice (Közgazdaságtudományi Akadémia) és a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem február 7-én barátsági és együttműködési szerződést kötött. A szerződést a bukaresti akadémia részéről prof. dr. Gheorghe Dolgu rektor, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem részéről dr. Szabó Kálmán rektor írta alá.

Új beruházás, rekonstrukció

(Folytatás az 1. oldalról)

zárók és a homlokzat felújítása sem. Ezek a munkák azonban, ha minden egyetemi felújítási alapot erre a célra fordítanánk is, csak több éven keresztül újra és újra kezdődő építkezéssel lennének elvégezhetők. (Az egyetem 1973-ik évi felújítási alapjának összege 6 millió forint és ez csak a fűtési rekonstrukcióra elég.) A munkákat viszont pénzügyi okokból nem célszerű széttagolni, egységes koncepcióban kell megtervezni és a legrövidebb idő alatt elvégezni. Ezért az egyetem a Művelődésügyi Minisztériumhoz fordult 15 millió forint eszvi kötelezettségvállalás engedélyezéséért. Előzetes megállapodások szerint a munkákat ez esetben is a MÜBER szervezi. A munka megkezdését hátráltatja, hogy előzetes talajvizsgálatok szükségessége és csak a kapott eredmények ismeretében kezdődhet el a részletes tervezési munka. A felújítási tervek ismeretében jelentős férőhely csökkenéssel is számolni kell. Ennek okai a következők:

1. Az érvényben lévő tervezési irányelvek szerint emeletes ágyak tervezése nem lehetséges. 2. Mivel teljes rekonstrukciót hajtanak végre, az első pont által meghatározott létszámnak megfelelően ki kell alakítani a megfelelő

szociális helységeket (WC-k, mosdók, zuhanyozók). Biztosítani kell az így kialakult létszámnak megfelelően a tanulószobákat, fozófülkéket, vasalóhelységeket, szárítót, stb.) A hallgatók elhelyezése négyágyas szobákban történik. A szempontok betartása után előzetes becslések szerint a férőhelyek száma 350-re csökken. A munkát megfelelő időben történő döntések esetén kb. 2 év alatt lehet kivitelezni. Ez idő alatt a kollégium nem működhet. Az épület egy részében az ELTE használatában lakások találhatóak, a pin-cében pedig egy konyha üzemel, amelynek 1973. április 15-től nem tudnak energiát biztosítani. Ezek felújítási munkái szintén elkerülhetetlenek. Az eddig felbecsült kivitelezési költségek összege várhatóan meghaladja a 25 millió forintot.

Mivel a telek méretei és az épület fekvése, szerkezete adott, ezért a kollégium a jövőben sem biztosíthat nagyobb mozgási lehetőséget kulturális és sport vonatkozásban sem. Átmeneti megoldásként a két kollégiumi munkálatainak befejezéséig az egyetemet jelölték ki a Kertészeti Kutató Intézet Törökbálinton lévő ifjúsági építőtábor szállásépületének bérletjeként. Az 1973—74-es tanévben 368 hallgató részére biztosítanak itt férőhelyet. A lakók kijelölése még nyitott kérdés, ez ügyben a minisztérium, illetve rektori tanács dönt majd.

A cikk elején felsorolt problémák enyhítésére az utóbbi években, hónapokban szemmel látható erőfeszítések történtek. A jelenlegi helyzetet azonban nem tekinthetjük megoldásnak, csupán a még mindig sürgető gondok enyhítésének. Évről évre egyre többen kérték felvételüket a kollégiumokba. Elsődleges cél tehát, hogy minél több hallgatónak, korszerű körülmények között adjuk meg a lehetőséget, hogy jó szakemberré váljanak.

Az elkövetkező években is több fontos probléma vár elintézésre: Így pl. az eredetileg 600 személyesre tervezett Kinizsi utcai kollégium második ütemének felépítése, a jogcím nélküli lakók kitélepitése 10 lakásból, (ez kb. 700 négyzetméter alapterületet 25—28 személnáriumi helyiséget vagy 60—80 kollégiumi férőhelyet jelentene), a számítógéppont kitélepitése stb. Ezek megoldása tovább segítené egyetemünkön a képzéskorszerűsítés igényének megvalósítását.

A fentebb vázolt problémákról Orosz László elvtárs, gazdasági főigazgató tájékoztatta lapunkat, Sebök János

—nak—

Az új magyar filmalkotások egyik irányzatának jellemző megoldási stílusa az, hogy szereplőit nem hivatásos színészek, hanem részben, vagy teljes egészében a polgári élet más területén élő emberek játsszák, a forgatókönyvben előre megírt, vagy a forgatás közben kialakított szerepeket és főszerepeket is. Ide tartozik például a „Jelenidő”, a „Sípoló macskakő” és részben — tehát színészekkel és kulcspozíciójú „statistikákkal” együtt megoldva — a Jancsó-filmek többsége is. Érdekes módon ezeknél a filmeknél nemcsak a realizálási módban lehet hasonlóságot találni, hanem a mondanivalóban is, legalábbis a probléma felvetésében, az aktuális kérdésekben való hozzáállásban is.

(Fekete Máttyás felvétele)

A „Petőfi '73” c. film is ehhez a sorozathoz tartozik. Mi ennek a filmnek a mondanivalója? A film szereplői erre a kérdésre úgy válaszolnak, hogy be akarták mutatni azt, hogy hogyan képzelik el a „mai fiatalok” Petőfi életét, korát, a kor gondolkodásának és magatartásának a formáit stb. Minthogy a film semmi esetre sem a fiatalok irodalmi és történelmi képzettségének a bemutatására törekszik, és a képzelt „származása” elsősorban a mindenkori jelenkor által meghatározott, ezért a film a mai korral, mai nézetekről szól, amelyeknek Petőfi története „csak” kifejezési eszköze, olykor áruhája. Milyenek ezek a mai nézetek, illetve kié ezek a nézetek? Erre a választ azokból a jelenetekből lehet meríteni, amelyek azt mutatják be, hogy milyen eseményeket játszanak el és milyen nézeteket mondanak a szereplők a 48-as forradalommal és szabadságharcossal kapcsolatban.

Mit hoztál magaddal, a közeljövőben hogyan fogod tanulmányaidat, tapasztalataidat az oktatásban hasznosítani?

Van egy bevezető kurzusom; statisztikai matematikai modellek, ezt sok anyaggal ki tudom egészíteni, a közeljövőben pedig szeretném a dinamikus modellekre is kiterjeszteni, a most induló vállalati matematikai szakágazat részére pedig alkalmazott modelleket, alkalmazási témákban szerzett ismereteimet igyekszem hasznosítani. Ennyit a konkrétumokról, de emellett nem elhanyagolható, amit az egész matematikai közgazdaságtan jelenlegi helyzetéről, a közgazdászok képzés egészéről nyherhettem. Ennek hasznát bár közvetetlenebben, de bizonyára sokáig élvezni fogom.

Farkasházy Tivadar

vel is a történet és hangulat mását hangsúlyozza nagyon erősen. Ilyen környezetben pedig a polgári demokratikus jelszavak egészen más jelentést tartalmat kaptak — különösen politikai irányukat tekintve —, mint abban a történelmi időszakban, amikor a haladást képviselték — 1848-49-ben. Ma ezek a jelszavak a kispolgári értelmiség, az anarchizmus képviselőinek a szájából hangzanak el, a szél-sóbatól — szélsőjobb egyaránt. A fentiékből pedig logikusan adódik az a következtetés, hogy ez a film a kispolgári anarchizmus koncepciótlan hatalmi harcának egyik megnyilvánulása, a fiatalságnak, mint „rétegnek” a szimbólumával Petőfi Sándor bemutatása ürügyén. A valódi kérdés tehát a filmmel kapcsolatban, hogy mik a társadalmi gyökerei az erkölcsi jó jelszavait hangoztató hamis politikumú filmek és általában e műalkotások sorozatos megjelenésének. A gyerekek arról beszélnek, hogy csinálni akarnak „valamit”, (?) hogy most nincs történelem, nem lehet nagyot alkotni, meg több efféle badarságot. A vége felé pedig, akkor, amikor a gyerekek beismerik, hogy nem sikerült az „alkotás”, elhangzik az önkritika, hogy ennek okai az okai, az okai, akik tehetetlenek. Ez nem más, mint a hatalomra törekvés és egyben a gyengeségük jelensége. A film összekeveri a felerdőlt ember utkeresését, általános titeltalálásra, állásfoglalásra, hatalmi forradalmi gyakorlat-ra való igényét, az ehhez formailag hasonló társadalmi politikai jelenséggel: az ellenzéki anarchizmussal. Ezért is válik a fiatalság ennek az irányzatnak a szimbólumává és gyakran valóságos politikai képviselővé is; de csak a „gondosan” kiválogatott rész. A film erre használja fel Petőfi eszméinek az áruháját: ez haladó eszmék haladásellenes felhasználása. A film rendezésének a módja is teljesen a jancsófi fel-

gást tükrözi (a mondanivalója is); az állandó mozgólódás, a szünet nélküli helyváltoztatás, (mint a kettecbe zárt vadállat), a kitörni vágyás, a „szabadság” urulása nosztalgiajának a hangulatát igyekszik kelteni, pedig valójában csak a parttalanságát rejti el, és azt, hogy nem találja a helyét és nem tud miben megkapaszkodni. Még jó, hogy nosztalgiaja van! Fel-tűnően részletes a „szereposztás” bemutatása. Minden egyes szereplőt vad éljenzés ünnepel. Az éljenzés mértékéből az derül ki, hogy ez nem annyira a személyeknek szól, hanem bizonyos értelemben önmagának, vagyis az energetikafeltöltés élvezetének, a megvalósulás illúziója elérésének. Ez jó jellemzése a kispolgári érzületnek. A film „mélto” befejezése, szintézise a futó diákok képe. Az egyetlen művésznek nevezhető mozzanat az „Európa csendes” c. Illés-szám, amely ekkor csendül fel. A vers szövege a képekkel egységben, a jelenlegi politikai környezetben, magáért beszél. Honnan és miért futnak a diákok? Miért csendes ma (!) Európa?! Minden bizonnyal a történelem elől menekülnek, mert „piszkosak már a nagy jövőre” (ők is idéznek XX. századi költöket!). Minden jelenet konstrukciója a kisfilmi hatalmi harc kifejezésének van alárendelve, szépjézetet nem kelt. De az Illés-szám magas színvonalú (képet), illetve hangot ad a mai kor egyfajta érzelmének rezgéséről, a magánvalóságban belüli magáértvalóságáról, vagyis a tudatos tehetlenségről. Ez az egyetlen, amely — csak zenéjében, azaz elvonatkoztatott szövege nem —, lírai jelentéséről is öntudatra ébreszt és ezáltal tilt is mutat a filmen, ezt maga mögött hagyva. Gervai

A Petőfi '73 fenti kritikáját lekötöttük, mint érdekes és egyéni véleményt, annak ellenére, hogy a kritika lényegi (a kispolgárokról alapozott) gondolatmenete vitatható.

Végso következtetéseink azonban azonosak: A film kevés értéket és élvezetet nyújtott közönségének.

Tanulmányút után

Egyetemünk oktatói közül a múlt évben a Ford-alapítvány segítségével ötven voltak az Egyesült Államokban, köztük Zalai Ernő, a népgazdaság tervezése tanszék adjunktusa.

— Merre jártál Amerikában?

Bár egy évig voltam kint, jóformán az egész időszakot a pittsburghi Carnegie-Mellon egyetemen töltöttem, az utóbbi időben ezek a tanulmányutak általában egy helyhez kötődnek, hatékonyabbnak tartják, mint az ide-oda való másholát. A Carnegie-Mellon Amerika-sót Európa-szerte híres menedzserszképző, erősen technikai orientációjú, matematizált oktatás folyik.

— Milyen témákkal foglalkoztál?

Operációkutatást, elsősorban az alkalmazott operációkutatás oktatását tanulmányoztam, másrészt a matematikai modellezés általánosabb, inkább népgazdasági szintű kérdéseit tárgyaló témaköröket, köztük az ún. matematikai közgazdaságtan keretében tartozó témákat. Emellett igyekeztem keresztmetszetet kapni a közgazdászok képzés egészéről, ezért több más kurzusra is eljártam (vállalati tervezés-szervezés problémái, döntésemelés, információszervezés stb.).

— Hogy jobban megértjük, tulajdonképpen hol kapcsolódtál bele az egyetem munkájába, légy szíves, néhány szóval ismerdésd az amerikai oktatás rendszerét.

Az alapfok ott is nyolc év, ezt követi az ún. high school, a középiskola. Az egyetemi képzés alsóbb fok a college, ez két év, a mi felsőfokú technikai szintünkhöz hasonlítható. Utána következik a graduate oktatás, ezen belül van a master- és a PhD-képzés. A master általában gyakorlati szakembereket bocsát ki, itt a képzés kötöttebb, de a miénknél még mindig rugalmasabb, a felsőbb években a hallgatók már elég szabad kezet kapnak a tárgyak megválasztásában. A PhD-re általában azok mennek, akik kutatók, oktatók kívánnak lenni. A PhD-sek egy része master-t végzett, más részük közvetlenül a college után került ide. Az amerikai oktatás tehát több fokozatú a magyarnál. A Carnegie-Mellonon a PhD-képzésben már jóformán egyetlen kötelező tárgy sincs, a hallgatóknak van egy programfelelősük, vele beszéljük meg, hogy milyen tárgyakat vegyenek fel, mit tanulmányozzanak, mire specializálódnak, és így készülnek folyamatosan a szakvizsgákra, minősítő vizsgákra.

— Nem vezet ez lazasághoz?

Akik a Carnegie-Mellonra bejuthatnak, jól felfogott érdeklődésben általában igen komolyan veszik egyetemi tanulmányaikat. Az egyetemi jellemzéstől is sok függ, milyen céghöz kerülhet, ezenfelül a megélhetéssel együtt 4—5 ezer dollárra tehető egy év elvégzése.

senek költsége. Ez bizony nem gyerektétel.

— A Carnegie-Mellon csak közgazdasági egyetem?

A Carnegie-n az atomfizikától a balettintézetig minden megtalálható. Körülhatárolt, egységes részét képezi a városnak.

— Az egymás mellettiség mennyiben segíti elő az egyes szakmák közelebb kerülését? Manapság sok tudomány vizsgálja ugyanazt a kérdést, csak más-más oldalról, sokszor teljesen elszakadva egymástól. Pl. a mérnök és a közgazdász hallgatónak együttélése egy egyetemi városban közelebb hozza-e őket egymáshoz?

Bizonyos, hogy igen, de ami ennél sokkal lényegesebb, a tárgyak szabad megválasztása azt is jelenti, hogy egymás tárgyait is felvehetik, a kombinált képzés számtalan változata megtalálható.

— Milyen különbségeket észleltél az oktatott anyagban az itthonihoz képest?

Tartalmi vonatkozásban nincsenek túlzott eltérések, a masterképzés pl. inkább kevesebbet, mint többet tartalmaz a mi matematikai oktatásunknál. A különbség inkább a „minőségi paraméterekben” van. Viszonylag letisztultabbak az anyagok, a tárgyak alapjai már régebben kialakultak, egyik évről a másikra kisebb a változás, folytonosság uralkodik. Igen nagy súlyt fektetnek a készségfejlesztésre és az alkalmazási képességre. A hallgatók-oktatók között közvetlen kapcsolat uralkodik, sokszor dolgoznak együtt egy-egy témán, gyakoriak a csoportos foglalkozások, a problémák közös megoldása. Mint már mondtam, amit oktatnak, abban nincs nagy színvonalkülönbség hozzánk képest, viszont sokkal differenciáltabban teszik, attól függően, ki hová készül az egyetem után. Általában rugalmasabb, diákra szabott az oktatás, nagy választási lehetőséggel.

— Szűkebb témában milyen benyomásokat szereztél? Hogyan áll Amerikában a matematikai módszerek alkalmazása?

Azt hiszem, optimistább lettem, bár a gyakorlati alkalmazás előtt még sok az akadály náluk is, de az már látszik, hogy az út nem vezet zsákutcához. Vállalati szinten több módszert alkalmaznak, mint nálunk, de csak bizonyos területeken, így pl. a számítógépes adatfeldolgozás, raktározás, telepítési problémák, keresletkutatás terén. Általában még ok is ott tartanak, hogy előbb a tökéletes kombináció-feldolgozást kell megszervezni, az erre épülő döntési modelleket alkalmazására csak később kerülhet sor. Gyakran megkérdézték, hogy az elmélet és a gyakorlat között nálunk is olyan nagy-e a szakadék? Tehát itt nem afféle magyar betegségről, közönyről, megnemertésről, maradiságról van szó, a probléma sokkal összetettebb annál.

FÉLIDŐBEN

A novemberi gazdaságpolitikai határozatról

II.

A reform bevezetését követően a magyar beruházási politikát érintő számos értékelés látott napvilágot, míg végül is a Központi Bizottság 1972. novemberi határozata kijelölte a követendő utat. A határozat érti a reform néhány elemét is, ezek között felveti a vállalatok differenciált kezelését, amely bizonyosan kihat a fejlesztési alapok képzésének jelenlegi rendjére. A differenciálás során nyilvánvalóan megoldást kell keresni, hogy érvényesítsük a terv direkt módszereit mindenhol, ahol ezen az úton több eredményt érünk el, és mindenhol engedjünk helyet az indirekt módszereknek, ahol ez a módszer indokolt a gazdaságos beruházási politika érdekében. Nyilvánvaló az is, hogy a gazdaságot nem foghatjuk fel egységes alakulatainak, ebből a megközelítésből kiindulva sem, a különbség pedig abban van, ahogyan a piac és a verseny szerepét értékeljük, illetve hatásait a legjobb eredmények érdekében hasznosítani kívánjuk. Lényegében megfelelő pontokon kössük össze a beruházási politikát a piaccal direkt módszerek útján és engedjünk utat a kapcsolatok indirekt módszereinek, ahol erre a szabályozó rendszer többi tényezői objektív lehetőséget biztosítanak. A direkt módszerek — feltehetően — elsősorban az alapanyag-termelés fejlesztésében alkalmazhatók, továbbá a szolgáltató szektor azon részeiben, ahol a termelés nem vállalati formában történik, pontosabban ahol a termék egyben nem ölt áruformát (szállítás-hírközlés-vízgáz-dálműködés-oktatás-egészségügy stb.). A közbülső szektor-

illette szektorrészek fejlesztésében döntően indirekt módszerek érvényesítése kívánatos, de itt sem túlzottan általánosítva (pl. nem lenne indokolt az autóbuzsogtatást belső piaci versenyre beállítani).

Természetes, hogy a gazdasági szabályozók megfelelő egymásrahatását is ennek jegyében kell biztosítani, elsősorban az árképzés, ármezgálpítás rendszerére és jogkörre kell gondolni, de módosítást kíván a vállalati alapok képzési rendje, az anyagi ösztönzés béren kívüli formája stb. annak érdekében, hogy a piac és a fejlesztési politika kapcsolata az indirekt módszerek igényei szerint alakuljon. Fontos figyelni arra, hogy a különbségtétel ne ágazati rendben történjen, mert ágazataink mai elrendezése miatt egy-egy „ágazatban” együtt kapnak helyet a primer és szekunder termékeket előállító vállalatok (mint pl. a vegyipar, vagy az élelmiszeripar), hanem a vállalat termék-szerkezete döntse el a kérdést abból a szempontból, hogy a termék mennyire alkalmas a piaci verseny felkeltésére, pontosabban, milyen versenyformák alkalmasak arra, hogy a fogyasztói kerüljön ki győztesen.

A belföldi piaci versenyből ennek következtében kimaradó vállalatok számára megmarad a nemzetközi verseny minden lehetősége, ezek között elsősorban a termelési költségek állandó csökkenése és a termékek minőségének javítása. Tehát a vállalati fejlesztési alapok képzésének differenciálását aszerint látszik helyesnek megoldani, ahogyan a piaci verseny alakulásának egyéb feltételeit létrehozzuk.

Nem lehet — tehát — szó a „reform reformjáról”, hanem a gazdaságpolitika jelenlegi

igényeinek megfelelő módosításáról. Ismertetésünk során itt sem törekedhetünk teljes-ségre, csak a legfontosabb várható intézkedéseket említhetjük meg.

A szabályozók

A gazdasági életben a gazdasági célok és eszközök „anyagcsere-folyamata” játsszódik le, amiből következik az a tény, hogy az irányítás eszközeinek fejlesztése állandó folyamat, a változások törvényszerűek, viszont tartózkodni indokolt a gyakori módosításoktól, vagyis a mechanizmus viszonylagos stabilitásán is örködni kell. A gazdaságirányítás rendszerének három fő eleme: a tervezés, a szabályozórendszer és a szervezeti formák mindegyike állandó nyugodt ütemű korszerűsítést kíván, itt valóban „kétszer kell mérni és egyszer vágni.” Nyilvánvaló az is, hogy a IV. ötéves terv végrehajtásának folyamatában is el kell végezni kisebb módosításokat, ennél átfogóbb rendezésre csak teljesen kidolgozott ötéves terv céljai biztosítják a megfelelő alapot.

A határozat kiemeli a népgazdasági és vállalati tervek fontosságát, és követelményt támaszt valamennyi tervező-szerv és vállalattal szemben, a tervek megalapozottságának javítását, a tervezőszervek közötti jobb együttműködést és munkamegosztást, nem utolsósorban a színvonalasabb ellenőrzést kívánja meg. A mechanizmus bevezetését elhatároló 1967. év KB-határozat is hangsúlyozza, hogy a népgazdasági tervek számának csökkentése csakis úgy lehet eredményesebb, ha a „makró szintű” tervezés indokoltan kézben tartott területeit színvonalasabban gondozzuk, egyben a

fokozott mértékben önállósult vállalati tervezés nemcsak a „hézagot tölti ki”, de figyelembe veszi a tervvel szabályozott érdekeltviszonyokat, nem utolsósorban a piaci hatásokat.

Az ár az egyik legfontosabb gazdasági szabályozó, a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a fix limitált és szabad árak rendszerre betöltötte feladatát, viszont még számos megoldatlan kérdés kíván rendezést. Általánosságban kiemelnünk az ár- és a többi szabályozók „konzisztenciájának” hiányát. Mindaddig, ameddig a mértéken felüli nagyszámú szubvenciók, ártámogatások helyettesítik a piaci hatásokat, addig a vállalat nem lát ebben egyebet, mint olyan instrumentumot, amely a termelőt a rendszer szerepébe lépteti. Nem azon töpreng, hogy a piaci versenyben megállja helyét, hanem milyen érvvel lehet állami támogatást biztosítani. Természetes, hogy az állami támogatás léte objektív szükségesség, minden társadalmi rendszer alkalmazza, de a mennyiség-minőség viszony itt is döntő. Az árrendszert közgazdaságilag indokolt változással nem vonhatunk maguk után életszínvonal-visszaesést, és végül a piacra orientált tervgazdaság árendszere lehet csak alapja olyan szabályozó rendszernek is, amely teljesíti a szabályozott piac felelősségét. Ha az árrendszert hatásait figyelmen kívül hagyva változtatunk fontosabb gazdasági szabályozóinkon, akkor rendszertelenség idéződik elő, ami természetesen fordítva is áll, de olyan okozati kölcsönhatás összefüggésben, ahol a szabályozó rendszerben az ok szerepét az ár tölti be, okozat pedig az egyéb szabályozók. Az összefüggő szabályozó rendszer biztosítja a nyereség kifejező-képességét. Azonban ennek

Zárszámadás

(Folytatás az 1. oldalról)

sítménye. A népgazdaság tervezése tárgy már sokkal nehezebbnek bizonyult, átlaga 3,41 — 0,55-tel elmarad a negyedév átlagától. A szakok közül az agrár eredménye a leggyengébb, majdnem 1 egésszel kevesebb a végső átlagunknál, a tanári B és C szakosok ennél a tárgynál is elviszik a pálmát 3,89-es, illetve 4,05-ös eredményükkel. Alacsonyok tűnik viszont a népgazd.-tervesség 3,57-es átlaga, végső eredményük az 0,5-tel kisebb, pedig ez az egyik legfontosabb tárgyuk.

A legjobb tanulók idén is az ötödévesek voltak, bár tavalyi 4,48-as eredményük 4,14-re esett vissza. A tanárszakosok átlaga alig változott, a népgazd.-tervesség viszont

4,15-ről 3,68-ra rontottak. Hosszú évek óta egyedül nekik sikerült olyan helyzetbe kerülniük, hogy eredményük gyengébb, saját szakjuk alacsonyabb átlagánál. Az esti és levelező tagozatos hallgatók teljesítményeinek elemzésére átvérve meg kell állapítani, hogy itt az évfolyamok, de különösen a szakok között csekélyek az eltérések. Úgy tűnik, ők valamennyien egyformán komolyan veszik a tanulást. Ugyanakkor náluk tapasztalható az is, hogy a harmadévesek rendre jobb eredményt érnek el a negyedéveseknél. Ennek oka minden bizonnyal tantervükben rejlik. Ezeket a tagozatokat dicséri az a tény is, hogy míg a nappalisok 22 századot rontottak tavaly óta, addig ők csak 2 századot.

Évf.	Esti tagozat	Levelező tagozat
I.	2,61	2,43
II.	2,72	2,55
III.	3,34	3,24
IV.	3,22	3,08
V.	3,68	3,68
Össz.	3,03	2,96

Körülbelül így vizsgáltunk tehát az elmúlt félév végén. De csak körülbelül, mert az adatok sajnos nem pontosak. Eltérést okozhat még néhány késve letett vizsga is. Sokkal több torzítás adódik azonban a hibásan kitöltött vizsgalapok miatt: több mint nyolcvan embert nem sikerült összepárosítani saját indexszámával, bár ez az átlagokat nem zavarja — csak a nyilvántartást. Annál inkább zavarják azt a szép számmal

előforduló 0. 6. és 9. évfolyamos hallgatók (akiknek eredményeivel a gép hosszú oldalakon kereszttül foglalkozott), 11 főnek viszont annyira hibásan töltötték ki a kódlapját, hogy még a számítógép sem vette komolyan, s így programja szerint törölte őket az összesítésekből. Ezek a hibás adatok nemcsak az eredmények hitelét, de felhasználhatóságát is rontják.

Zsembery-Borsi

biztosítása sürgősen követeli az élő- és holtmunka terheinek arányosságát, ami viszont az es. közlekedési járulékos csökkentésének, esetleg megszüntetésének szükséges veti fel.

Ma már nyilvánvaló, hogy gazdaságunk fejlődésének súlyos korlátjává válhat, ha fokozódik a munkaerőhiány, ezért az élő-holt munka terheinek megváltoztatását összekötvve a bértömeg-gazdálkodás rendjével, várhatjuk a munkaerő-takarékosságra ösztönző nyereségérdekeltségű rendszer jobb működését is.

Fejlesztésünk jelentős területe a külkereskedelem. Ma már a nemzeti jövedelem minden 1%-os növelése a külkereskedelmi forgalom 2%-os növeledését igényli. 1968-71 között azonban a négy év átlagában az import 15%-kal, az export csak évi 12%-kal emelkedett. 1972-ben az export jelentősen kiugrott. Van tehát lehetőség az egészséges irány kialakítására, elsősorban a piaci határok kiszélesítésével a Szovjetunió és a többi szocialista ország irányában, de bővíthjük kapcsolatunkat a fejlődő és fejlett országokkal is. A külkereskedelem szabályozó rendszere — megítélésünk szerint — rövid távra bevált, jelentkeznek azonban a KGST integrációs programjával, továbbá a GATT-be való belépésünk előkészítésével kapcsolatos nem egyszerű feladatok, amelyek mind a szabályozó rendszert, mind pedig egyéb instrumentumokat egyaránt érintenek.

Szocialista vállalat

Az öt éve működő gazdaságirányítási rendszerünk lényeges lépést jelentett abban az irányban, hogy helyet kapjon a szocialista terveződés feltételei mellett a szocialista vállalat kategória. A nyereség mint a vállalati tevékenység szintetikus mérőmutatója előtérbe jutott, és ez elhatárolható minőségű fordulatot hozott a vállalat életében. A vállalatok nyereséghez kapcsolt pénzforsorokhoz jutottak, melynek

eredményes felhasználásában érdekeltté vált a kollektíva és a személy egyaránt. E források hozzájárultak ahhoz a szemléleti változáshoz, melynek eredménye, hogy a vállalat a tulajdonos, a társadalom érdekéért működik. Ebben helyet kap az olyan értelemben vett verseny is, amikor a verseny nem egymás legyűrését eredményezi és ezzel társadalmi károkat is okozhat, hanem mindaddig ösztönzőleg hat, ameddig a piac igényei a fejlődést követelik és az igények kielégítéséért folyó versenyből a fogyasztó került ki győztesen; jobbat — olcsóbban kap. Tévedés lenne azonban valamennyi szektorban ilyen értelemben vett versenyt feltételezni és az ár, a vállalati saját döntésű pénzforsorok, valamint az ágazati sajátosságok egymásra hatásának törvényszerűségeit figyelmen kívül hagyni. Vagyis az ún. „primer” (alapanyag-termelő) szektor nem látszik olyan területnek, ahol valószínűsíthető bontakozhat ki. Jobban a szekunder (feldolgozó) és tipikus lehet, a terciér a szolgáltatásoknak vállalati szervezetben működő területe, ennek is az a része, ahol áru-forgalom, javítás, személyes szolgáltatás a piaci igény kielégítésének célja.

Közgazdasági szabályozásunk ma még nem fejezi ki e differenciáltság igényét, de különösen hiányos a vállalatok belüli irányítás hasonló tartalmú működése. Nyilvánvaló, hogy a vállalatok belső mechanizmusa a népgazdasági rendszerhez idomuló változásokat kíván és változást igényel a vállalatok belső szervezeti felépítése, információk, statisztikai rendszere, a számítástechnika alkalmazhatósága, vagyis a szocialista vállalat magas színvonalú vezetésének instrumentuma. Meggyőződésem, hogy kevés azoknak a „rossz” vállalatoknak a száma, ahol egy kisebb befektetés, párosulva a fenti értelemben vett szervezési-vezetési változásokkal, ne hozná meg a kívánt fordulatot, és ne lehetne visszatérteni a „tönk széléről”.

DR. NEMENYI ISTVÁN

„Szükségem lehet még a FORTRAN-ra...”

A vizsgaidőszak során több bukott hallgatóval tanultam együtt a FORTRAN-t, s az a vélemény alakult ki bennem, hogy bukásuk vagy esetleges gyenge eredményük nem szükségzerűen abból következik, hogy nem tanultak becsületesen. Különösen áll ez a külföldi diákokra. Ha vizsgaeredményeiket szemlélem, szemembe tűnnek (a magyar hallgatókhoz képest) jó osztályzataik, de az is, hogy majd mindegyik két-három utóvizsgát összeszedett számítástechnikából FORTRAN-ból pedig általános a gyenge eredmény.

Mi az oka a külföldi hallgatók gyenge FORTRAN eredményeinek? A megoldás keresése közben jutottam először az Informatika tanszékre. Kiss Imre tanszékvezetőhöz.

Közgazdász vagy zenész

Foglalkozása: zenész
Neve: Bergendi Péter

— Közgazdászbi zenész. A közgazdasági ismereteket előtanulmányként szolgálták?

— Valóban különös, hiszen 65-ben terv-matek szakon végeztem. Az akkor induló szakot a matematika miatt választottam, amit mindig is szerettem. Hogy miért éppen erre a szakra mentem? — Talán, mert érdeklődésig csak a matek volt 4-es. A zenét a tanulás mellett csináltam, a zene mindig több volt számomra, mint egy megtűrt szennvedély, vagy kellemes időtöltés. A zene új, szebb nap volt, az egyhangú mindennapokban.

— A legnehezebbnek tartott terv-matek nem gátolt a zene a tanulásban?

— Saját munkája mellett általában mindenkinek van valamilyen más időtöltése, nálam ez lett a zene, amely egyenrangú társa volt a tanulásnak. Bármilyen nehéznek látszott és volt is néha a terv — matek, a már gyermekkorban elkezdett zenélést nem hagytam abba, hanem itt az egyetemen kezdtem el igazán muzsikálni. Minden este játszottunk.

— Milyen volt a zenei élet a hatvanas évek elején a Közgázon?

— Hála az akkori kultúr-igazgatónak, Barabás Dénesnek, mozgalmas volt. Volt tánc- és népzenekar is, ahol lehetett zenélni. Egyetemistaként a népi zenekarban is klarinétoztam. Közben bátyám 59-ben alakított egy akkord progresszívnek számító ritmuscsoportot „Ifjúsgági Jazz”-együttes néven, ahol én néhány fűvös hangszeren játszottam, a kor pattozó ritmusát minden hét végén az általában.

— Tehát ez a klub volt a nagyszerű öse a ma már nem éppen nagyszerűnek számító Neotonklubnak.

— Nagyon kedvelt hely volt, a fél Pest idejárt, olyan látogatottságot azóta sem tapasztaltam.

— Zene és közgazdasági tanulmányok egymás mellett meglévő, együtt űzhető dolgok. De milyen fokon mindkettő?

— A zene sok időt elvett, hiszen minden este játszottunk, de azon mindenki csodálkozott, hogy jól tanultam, és 55 vizsgám közül nem volt egyetlen uv.-m sem. A zenei színvonalat pedig az együttes népszerűsége minősíti.

— Lehetett valami trükköd, ennyi vizsga után kívül nem képzelted el, legalábbis mai szemmel!

— Trükk? Semmi, mert lett volna! Komolyan készültem a vizsgákra. Én is sokszor hittem, hogy kivágnak, de nem tették. Nálam mindig volt puska, nem sokszor használtam, de az az érzés, hogy velem van az megnyugtató volt, ha ez trükk, akkor az volt.

— Sikeres közgazdasági tanulmányok, és mégis zenész vagy?

— Egy évig kutató matematikusként dolgoztam egy vállalatnál. Nehéz választás volt a hivatali munka mellett dönteni, de elmentem dolgozni, mert „világot” akartam látni, az embereket, az életet jobban megismerni.

— Az egyetemi évek és a munka, hogy rögzödött benned, hol lehet még ma is érezni a hatását?

— Kezdetben én intéztem az együttes pénzügyi dolgait, én osztottam a pénzt. De a tényleges hatást ma is érzem, társaimmal szembeni nagyobb jártasságom van az élet dolgában, tudtam megfelelően irányítani a saját kis gazdaságomat.

— Jövő?! Meddig akarsz játszani?

— Zenélni sokáig lehet, ha majd egyszer érzek erőt a közgazdasági hivatáshoz, és erőt a tanuláshoz, akkor vizszaterek a diplomámhoz. Ezt a jövőben nagyon valószínűnek látom.

— Schusztér —

A tanszéken

— Lát-e külön problémát a külföldi hallgatók FORTRAN előmenetelével kapcsolatban? — Ez a probléma csak az idei második évekkel érinti, de közülük sem mindenkit.

— Véleménye szerint, mi az oka, hogy a külföldi hallgatók általában nem tudták elsajátítani ezt a tárgyat?

— A kérdést nem így tenném fel, mert például a német hallgatók a magyaroknál is jobban megtanulták. A probléma elsősorban a más nemzeti csoportoknál vetődik fel, mivel ők tavaly könnyedén vették a számítástechnikai tárgyakat, azonkívül előképzetségük is hiányos.

— Mennyiben segítette a tanszék a külföldi hallgatókat a FORTRAN jobb elsajátításában?

— Minden szemináriumvezető heti két órában fogadóórát tart, aki úgy érzi, hogy szüksége lehet rá, igénybe veheti konzultációként.

— Véleménye szerint, ez elegendő? Nem indulhatna ki valamiféle kezdeményezés a tanszék részéről?

— A tanszék oktatói rendkívül túlterheltek (mindenki legalább egy jegyzetírási feladattal meg van bízva), s ha a hallgatók maguk nem jönnek problémával, nem tudunk kívülről beavatkozni.

— Milyen úton próbálják a jövőben ezt a problémát megoldani, illetve enyhíteni?

— Az idei informatika vizsgák arról tanúsítanak, hogy a mostani elsősőkkel jövőre nem lesznek ilyen problémák.

Az érdekeltek

Ezek után az érdekeltek fél véleménye felől informáldotam. PHAM THI THUY VIHN belker.-szakos vietnami hallgató FORTRANBÓL ebben a félévben utóvizsgázni kényszerült. Más tárgyakból általában jó eredményt ért el.

— Tavaly (második félévben) semmi különös problémám nem volt a FORTRAN-nal. Mi külföldi hallgatók egy csoportban tanultuk a FORTRAN-t, s a velük szembeni követelményeket a szemináriumvezető erejükhöz, reális tudáshoz igazítsa. Esetleg szó lehetne arról is, hogy FORTRAN-tanulmányait egy félévvel meghosszabbíthatják.

— Nem szoltam még arról a segítségről, amelyet a magyar hallgatók rendszeres és határozott támogatása jelentene. Ahhoz, hogy ez általános-sá váljon, jobb személyes viszonyok kellene kialakulnia a külföldi és a magyar hallgatók között. Csak így (egy-egy kölcsönös segítése révén) érhet el az informatika tanszék is jobb eredményt a FORTRAN megtanításában.

— Tavaly igen, sokszor szerveztek részünkre konzultációt. Idén nem, pedig most jobban rászorultunk volna.

— Én idén is kaptam segítséget a szemináriumvezetőtől, mégsem tudtam jól elsajátítani a FORTRAN-t. — kapcsolódik be a beszélgetésbe TON TICH QUY népgazd.-terv szakos hallgató.

— S miben állt ez?

— Minden szeminárium után külön az én tudásomhoz mért feladatokat kaptam, amit a következők szemináriumra kidolgozva be kellett adnom. Így elégséget kaptam, ami, ha a németek tudásával egybevetem, teljesen reális. Szerettem volna jobban elsajátítani a FORTRAN-t, mert úgy érzem, szükségem lehet rá.

Öten ülünk egy szobában, a Ráday utcai kollégiumban, négy német hallgató és én.

— Mi az oka szerintetek, hogy jobb a FORTRAN tudásotok, mint az évfolyamatlag?

— Mi általában elsősorban matematikai érdeklődésűek vagyunk. Azt hiszem, jobb előképzettséggel indultunk, mint a többi külföldi hallgató. Néhányunknak német nyelvű FORTRAN tankönyve is van, de úgy érezzük, hogy magyar nyelven is el lehet sajátítani.

— Ha ez így van, akkor miért érnek el általában a külföldi hallgatók gyengébb eredményt FORTRAN-ból?

— Úgy gondolom, hogy ők kevésbé érdeklődnek a matematika es a FORTRAN iránt.

Javaslatok

A beszélgetésből kitűnik, hogy kell a FORTRAN tanítása olyan hallgatóknak, akik gyengén beszélnek a magyar nyelvet, rendkívül nehéz, nagy gyakorlatot és hozzáértést igényel a magyarzabtanban a szavak használata is. A német hallgatók példája azt mutatja, hogy meg lehet idegen nyelven is tanulni ezt a tárgyat, ha megfelelő előképzés áll rendelkezésre, és érdeklődés mutatkozik. Azonban, a németek viszonylag jobb magyar tudása nem elhanyagolható. Ebből kifolyólag javasolom, hogy a külföldi hallgatóknak, az egyetem megkezdése előtt (mikor a magyar nyelvet ismerkednek), oktanának bizonyos számítástechnikai ismereteket, legalább szerezzenek meg azt a szókincset, ami a FORTRAN megértéséhez szükséges. Azonkívül továbbra is egy csoportban tanulják a FORTRAN-t, s a velük szembeni követelményeket a szemináriumvezető erejükhöz, reális tudáshoz igazítsa. Esetleg szó lehetne arról is, hogy FORTRAN-tanulmányait egy félévvel meghosszabbíthatják.

Nem szoltam még arról a segítségről, amelyet a magyar hallgatók rendszeres és határozott támogatása jelentene. Ahhoz, hogy ez általános-sá váljon, jobb személyes viszonyok kellene kialakulnia a külföldi és a magyar hallgatók között. Csak így (egy-egy kölcsönös segítése révén) érhet el az informatika tanszék is jobb eredményt a FORTRAN megtanításában.

Kelemen Béla

15-én katonapolitikánk lesz a téma.

A zenei klub rendkívül érdekesnek ígérkező műsorral jelentkezik 20-án. Dr. Nyúl István, a régi hangszeres ki-tűnő ismerője lesz a klub vendége. Beszélgetésen kívüli bemutatójukra és megszólaltatásukra is bizonyára lesz lehetőség.

A 21-én sorra kerülő Dózsa-emlékest résztvevői Kósa Ferenc, Sára Sándor. Kitűnő alkalom lesz ez egy érdekes beszélgetésre, remek vízára filmjeikről, elképzeléseikről, a művészetéről. Az Ítélet című film alkotói hivatott vendégei a Dózsa-estnek.

Aktuális vitaműsor lesz a franciaországi választás előtt. 21-én külpolitikusok válaszolnak kérdéseinkre a klubban.

19-én indul a filmklub A és B programmal. Az A program a Dillinger halott c. olasz, a B a Halásos tavasz c. magyar filmmel kezd. Jegyek 42 forintos áron, a közönség-szervezésen kaphatók.

Egy-egy jó program kelle-mes kikapcsolódást nyújthat a koncentráció alatt, s remélem találtak itt néhányat.

Ismét vár a klub!

A második félévben is sok érdekes program között válaszolhatunk majd. 12-től lesz a klubban Földes Péter vers és Halász Géza karikatúra-kiállítása. Velük már régóta találkozhattok a Közgazdászban, kiállításukat is érdemes lesz megnézni.

Barcza Gedeon nemzetközi nagymester 14-én látogat el a klubba. A sakkrajongók nagy öröme szímlátásra is sor kerül.

